

Overzicht:

Sessie 1 (van 11.00 uur tot maximum 12.15 uur)

Sessie 2 (van 12.45 uur tot maximum 14.15 uur)

Sessie 3 (van 14.15 uur tot maximum 15.45 uur)

Sessie 1 (van 11.00 uur tot maximum 12.15 uur)

Participatieve campagnes bij studenten hoger onderwijs

- Bond Beter Leefmilieu ontwikkelt campagnes die een effectieve gedragsverandering inzake duurzaam leven beogen. Tot op heden heeft BBL één campagne georganiseerd met als doelgroep studenten hoger onderwijs. Deze doelgroep spreekt ons aan, omdat het om jonge volwassenen gaat, die hun verdere leven nog moeten invullen. We willen in de toekomst nog campagnes voor deze doelgroep organiseren.
- Voorzitter: Bond Beter Leefmilieu

Verantwoord papier gebruiken

- FSC België heeft een nieuwe gids uitgebracht, getiteld 'Handleiding: Verantwoord papier gebruiken'. Hierin komen volgende hoofdstukken aan bod:
  1. Wat is papier?
  2. Papier en problemen
  3. Oplossingen, wat kan ik doen?
  4. Labels
  5. StappenplanTijdens de ronde tafel wens ik met de deelnemers de hoofdstukken van de handleiding kort te overlopen en uiteindelijk het stappenplan toe te passen op hun organisatie/instelling. Op die manier wordt duidelijk hoe op een eenvoudige manier overgestapt kan worden op (gerecycleerd) FSC papier. En hoe hier op een duidelijke manier over gecommuniceerd kan worden, zowel intern als extern. Tijdens de ronde tafel is er uiteraard ruimte voor het bespreken van eventuele moeilijkheden en de mogelijke oplossingen.
- Voorzitter: FSC Belgium - Fair Timber vzw

Duurzame ontwikkeling en Sociaal Werk. Ervaringen docenten en studenten

- Ervaringen studenten , Duurzame ontwikkeling en Sociaal Werk. Stimulansen en integratie in de Stagepraktijk.
- Voorzitter: Hogeschool Gent

Onderwijs voor/over duurzame ontwikkeling... naar een multidisciplinair hoger onderwijs?

- Is het aanbieden van een expliciete opleiding omtrent duurzame ontwikkeling een noodzaak/must en binnen welk kader/domein/... dient dit dan te gebeuren. Moet het

onderwijs afstappen van het eenzijdig denken in bepaalde vakgebieden of dient gezien het multidisciplinaire karakter van DO ook het onderwijs zich meer in die richting te ontwikkelen?

- Voorzitter: Katho

De groene (hoge)school, een praktijkvoorbeeld: hoe concreet vorm geven?

- Via de ronde tafel willen we dus graag het proces (van brainstorm tot evaluatie) schetsen en tips meegeven om de eigen schoolomgeving te vergroenen + hoe je hiermee actief aan de slag kunt binnen de lerarenopleiding. We zouden tijdens de ronde tafel gebruik maken van foto's, voorbeelden van gebruikte mind maps om studenten te betrekken, plannen van de architect, integratiemogelijkheden binnen het curriculum, ...
- Voorzitter: Katho

Duurzame ontwikkeling, klopt mijn model (nog)?! We bekijken samen hoe onze denkkaders bepalend zijn voor hoe we denken én handelen inzake DO

- Een open debat met de deelnemers over de modellen, principes of raamwerken die er zijn voor duurzame ontwikkeling (DO), bv. het model 'people, planet, profit of prosperity'. Dit is van groot belang voor het hoger onderwijs, want hoe leren we studenten (en docenten!) kijken naar en nadenken over DO. We gaan interactief na wat de verschillende vertrekpunten van die raamwerken zijn en bekijken kritisch in welke mate die juist wel of niet bijdragen aan duurzame ontwikkeling en wat dat betekent voor de omzetting naar concreet handelen (bv. binnen uw eigen vakgebied) en gedrag(sverandering).
- Voorzitter: Sustenuto

Lesgeven over milieuproblematiek en duurzaamheid

- Voorstelling en debat over de cursussen 'Milieuaspecten van het ingenieursberoep' (1Ba) en 'Duurzaamheid van materialen' (1Ma). Zowel inhoud van de cursussen als gebruikte werkvormen komen aan bod.
- Voorzitter: Vrije Universiteit Brussel

Structurele en gelijkwaardige Noord-Zuid samenwerking als essentieel onderdeel van duurzame ontwikkeling

- VVOB beschouwt de aandacht voor gelijkwaardige samenwerking tussen hogescholen in Noord en Zuid als een essentieel onderdeel van een duurzaam ontwikkelingsbeleid van een hogeschool. VVOB ijvert voor en ondersteunt duurzame samenwerkingsverbanden tussen hogescholen in Noord en Zuid en probeert zo bij te dragen tot DO in het hoger onderwijs. Hierbij zoekt VVOB naar een win voor alle partijen.
- Voorzitter: VVOB

Waarom en hoe in het Hoger Onderwijs starten met duurzaamheidsverslaggeving

- Na een korte theoretische inleiding over het wat, waarom en hoe wordt aan de hand van enkele concrete voorbeelden uit de social-profit-sector in Vlaanderen de meerwaarde

besproken van het starten met een jaarlijks duurzaamheidsverslag (volgens het raamwerk van Global Reporting Initiative – GRI) in het Hoger Onderwijs.

- Voorzitter: Kauri vzw

Sessie 2 (van 12.45 uur tot maximum 14.15 uur)

De student als vragende partij voor DHO

- Zijn de studenten vragende partij om DO in de opleidingen binnen te halen? + Onderzoek van mogelijkheden om de studenten te mobiliseren.
- Voorzitter: Hogeschool Gent

Belang van korte keten. Eerlijke handel met de boeren in het Noorden

- Belang van korte keten. Eerlijke handel met de boeren in het Noorden. Groentetassen voor studenten een concreet handelingsmodel.
- Voorzitter: Voedselteams vzw

Sociaal werk en duurzame ontwikkeling: een kader voor de praktijk van het sociaal werk

- basisinzichten die toelaten om sociaal werk te situeren t.o.v. het duurzame ontwikkeling, en die dus gebruikt kunnen worden om het curriculum vanuit het oogpunt van duurzame ontwikkeling door te lichten en bij te stellen. (resultaat van onderzoeksproject SOWEDO)
- Voorzitter: Katholieke Hogeschool Leuven

Het gebruik van alternatieve werkvormen mbt duurzaamheid

- De HUB beschikt over enkele projecten/activiteiten waarbij duurzaamheid centraal staat en er gedoceerd wordt via alternatieve (activerende) werkvormen. Tijdens deze rondetafelsessie stellen we deze werkvormen voor (het begeleidingsspel MVO aan het roer, het Interdisciplinair Assessment Project en de multistakeholdersimulatie). Daarna volgt een gesprek/discussie over onze ervaringen met de verschillende projecten en de bruikbaarheid ervan in opleidingsonderdelen binnen het hoger onderwijs.
- Voorzitter: Hogeschool-Universiteit Brussel

MondVol: verruimen van het begrip mondiale vorming en nadenken over bruikbare activiteiten in de school

- Begeleiding van de gespreksmethodiek MondVol. Met deze methodiek willen we enerzijds het beeld van mondiale vorming verruimen en anderzijds samen zoeken naar concrete ideeën die bruikbaar zijn in de school
- Voorzitter: Kleur Bekennen

ABC van een andere economie

- Voorstelling van werkveld sociale economie in Vlaanderen
- Voorzitter: Sociale Economie op de Campus (VOSEC)

Het multidisciplinaire karakter van duurzaamheid - hindernis of opportuniteit binnen projectwerking in de ingenieursopleidingen

- Binnen de ingenieurswetenschappen wordt men geconfronteerd met een uitgesproken multidisciplinair karakter van duurzaamheid.
Een debat als zoektocht naar mogelijke didactische en/of methodologische oplossingen alsook een vraagstelling of datgene wat op het eerste zicht als hindernis herkend wordt kan omgebogen worden naar een voordeel voor alle betrokkenen.
- Voorzitters: Hogeschool Gent & Vrije Universiteit Brussel

Een klimaatweek organiseren in 28 dagen

- Klimaatweek
- Universiteit Antwerpen

De vierde P: het paradigma en de patronen waarmee we lesgeven

- Mijn kinderen willen niets meer van milieu horen omdat ik er teveel over zaag. HOE we lesgeven heeft evenveel of meer impact dan WAT we brengen. 'Hoe' moet congruent zijn met 'wat', zoniet werken we contraproductief. Deze ronde tafel wil voorbeelden geven en verzamelen hoe we congruent milieu- en duurzaamheidsboodschappen geven. We zoeken de paradigmashift in HOE we bezig zijn met lesgeven en organiseren. Voorbereidend lezen over onderwijs in transitie: www.vandammeinstituut.com – kenniscirkel, triangulate your teaching.
- Voorzitter: Vandamme Instituut

Sessie 3 (van 14.15 uur tot maximum 15.45 uur)

Hoe betrekken we studenten bij duurzame ontwikkeling (wooncultuur, milieu, mobiliteit)

- We willen graag onze werking naar studenten toelichten vanuit de projecten die we opzetten. Onze thema's zijn wooncultuur, milieu en mobiliteit. We zullen illustreren welke middelen we inzetten om studenten te informeren en te sensibiliseren.
- Voorzitter: Studentenvoorzieningen Katholieke Universiteit Leuven

De watervoetafdruk, kunnen scholen of studenten een bijdrage leveren om deze te verkleinen?

- We zoeken hogescholen of onderwijsinstellingen die maaltijden aanbieden aan hun studenten. De Watervoetafdruk is een nieuw concept of methodiek waarmee we via concrete cijfers kunnen aantonen hoeveel 'verborgen' water we consumeren. Een blikje cola bevat 0.35 dl water maar ook 200 l verborgen water – die gebruikt werd bij de productie van de suiker in de cola-. We willen ons in eerste instantie focussen op voeding, omdat de voorbeelden zo treffend zijn en de impact van onze maaltijden zo groot is.
- Voorzitter: Ecolife

Het ludieke leren, levenslang en levensbreed

- De educatieve winkel biedt workshops, educatieve spelen en andere ludieke methodieken aan groepen van consumenten, meestal via het verenigingsleven en het maatschappelijk middenveld, over aspecten van duurzame consumptie. LUDI doet aan duurzame marketing van duurzame ontwikkeling. De ronde tafel gaat over het 'ludieke leren, levenslang en levensbreed'.
- Voorzitter: LUDI educatieve winkel

Werken aan duurzaamheid door middel van een Intensief Programma

- Duurzaamheid integreren in het curriculum door middel van een intensief programma (IP). Een IP is een kort studieprogramma, een module van 10 dagen in het buitenland, waarbij studenten van hogeronderwijsinstellingen uit verschillende landen betrokken zijn. Aan de KHKempen wordt een IP opgenomen in het studieprogramma van het tweede jaar en telt 4 ECTS-credits. We bespreken in deze ronde tafel de specifieke multiculturele didactische aanpak, de inhoudelijke thema's rond Duurzame Ontwikkeling, werkveldbezoeken, de praktische organisatie en de financieringsmogelijkheden.
- Voorzitter: Katholieke Hogeschool Kempen

Mondiaal en intercultureel leren

- Workshop over globalisering en wereldburgerschap: een algemene introductie over de situatie in de wereld en verduidelijken hoe studenten (toekomstige leerkrachten, vormingswerkers, begeleiders van kinderen en jongeren) een belangrijke rol spelen in het vormen van wereldburgers en het duurzaam omgaan met deze wereld.
- Studio Globo

Duurzaamheid zkt toekomst! Studenten, docenten en ondernemers sluiten de kring

- Duurzaam is Gewoon Doen, een interregionaal project, nodigt het Hoger Onderwijs uit tot samenwerking in het kader van zijn groot MVO-event in maart 2011 (het event mikt op 2000 deelnemers), Welke activiteiten, lezingen, infosessies en workshops kan dit event aanbieden aan docenten, studenten, onderzoekers? Hoe kan het event door het onderwijs gebruikt worden om interactie te bekomen tussen ondernemers, onderwijs en overheid (de drie grote doelgroepen van het event)? De ronde tafel peilt ook naar thematische samenwerkingsverbanden, zoals bij voorbeeld C2C.
- Voorzitters: POM Oost-Vlaanderen, POM West-Vlaanderen, Provincie Zeeland

Duurzaam bouwen: ronde tafelgesprek over duurzame campussen met Luc Eeckhout, architect en stedenbouwkundige, EVR-architecten, GENT

- Duurzaam bouwen: ronde tafelgesprek met Luc Eeckhout, architect en stedenbouwkundige, EVR-architecten, GENT
- Voorzitter: Vrije Universiteit Brussel

Verantwoorde vernieuwing: de toekomst van het toerisme

- In de vorm van een leuke denkoefening worden deelnemers uitgedaagd om over de toekomst van het huidige toerisme te denken, iets wat ondanks de ongelooflijke kwetsbaarheid van onze sector nog te weinig gebeurt. Op het einde wordt in dialoog besproken hoe deze oefening vertaald kan worden naar studenten toe.
- Voorzitters: Katholieke Hogeschool Mechelen & Living Stone Dialoog vzw

En... Actie! Jongeren motiveren om zelf een actie rond DO op te zetten

- Vaste trajecten van Globelink: Kras, Globateliers, Stad Onder Stroom, Ecoshizzel (op website www.globelink.be). Daarnaast partner voor het opzetten van trajecten op maat van andere organisaties: regelmatig samenwerking met andere organisaties die op zoek zijn naar expertise in het opzetten van trajecten met jongeren rond DO.
- Jeugddienst Globelink